

Överby 100 år

Utifrån sett

För tillströmningen av elever under Överbys första tider var det tillfyllt med ett meddelande i tidningen Småbrukaren om att skolåret inleddes och att 14 åriga gossar som genomgått högre folkskola kunde "anmäla om inträde". Mera behövdes inte, rekryteringsområdet var givet, undervisningens innehåll framgick ur skolans namn (Överby skola för landsbygdens yrken) och målgruppen var definierad i upprätthållarens namn (Svenska småbruk och egna hem).

Den fortsatta verksamheten gav skolan ett gott rykte och kontakten till målgruppen blev naturlig och konstruktiv, "brändet" förstärktes med åren genom produktionen av bastuagnar och släpvagnar m.m.

För etablerande av trädgårdsutbildningen i Esbo krävdes en större synlighet och rentav aktiv marknadsföring vilket underlättades av att den nya omfartsvägen, Ring III, drogs genom skollägenheten och placerade skolan så att säga i händelsernas centrum. Målgruppen vidgades till att inbegripa också stadsbor och finskspråkiga.

Av skolledarna förväntades engagemang ytterom skolan, kontakter till näringen och myndigheter, till politiker och andra beslutsfattare. Både Bengt Nybondas (föreståndare 1959–76) och Tor Lindholm (rektor 1978–2002) gav sin tid till Esbos kommunalpolitik och var dessutom ordförande för Svenska Trädgårdsförbundet. Trädgårds- och lantbruksorganisationer uppmuntrades att ordna sina träffar och möten på skolan och till och med Svenska Folkpartiets riksdagsgrupp sammankom till ett sommarmöte på skolan. Vid tillfället kungjordes det att Jörn Donner hade blivit pappa men en viss osäkerhet rådde om vem mamman var!

Medievärlden såg på den tiden anorlunda ut och nyhetsströskeln för lokala händelser var lägre. Christian Mehlem på Hbl, Johanna Westman under sin tid på Västra Nyland och redaktörerna på Radio Mellanland var ofta sedda gäster på skolan och föreföll genuint intresserade av vad som hände på Överby. Trädgårdsnytt har alltid varit en naturligt kanal för skolans informations-spridning och i olika sammanhang

har det faktiskt lekt med tanken att tidningens redaktion lämpligen kunde inrymmas på skolan. Under ett antal år utnyttjades skollägenheten också för lägerskolor och speciellt uppmärksammas blev Nylands svenska musikläroanstalt, som under Kerstin Sikströms ledning, ackompanjerad av Folke Gräsbeck på piano, under en vecka fyllde varje vrå på skolan med musicerande elever och kompositören Harri Wessman skapade ett verk som tillägnades Överby.

Överbydagarna

Den 11 april 1970 arrangerade skolan första gången en Överby dag med plantförsäljning, föredrag och kaffeservering. Evenemanget gav mersmak och en tradition uppstod. Då programmet expanderade med utställning av lantbruksmaskiner, arbetsdemonstrationer och elevaktiviteter utökades dagarna till två och förlades till ett veckoslut i augusti. Som dragplåster kulminerade dagarna med konserter med folkkära artister. Efter fullgjort värv sågs Håkan Sträng samla kollekt i sin gamla hatt och en annan år skalade M.A. Numminens "Haren satt i gropen" mellan internaten. Barbara Helsingius och Bosse Österberg underhöll publiken med sina visor och orkestrala uppvisningar gavs av bl.a. Grankulla Big Band och Ingå spelmanslag. Med tiden förbyttes Överby dagarna i höst-, jul och vårmärnader.

Husdjursparken

En hel generation av huvudstadsregionens lågstadielever bär på minnen från Överby efter att med sin klass ha besökt husdjursparken på Margreteberg. I drygt tio år, med början år 1983 upprätthöll skolan parken i samarbete med Esbo stads-

museum, som också tillsköt ett årligt kommunalt understöd för verksamheten. Under de bästa åren besöktes parken av 30–35 000 besökare och parken var näst efter Dipoli stadens mest besökta "sevärdhet". Här kunde stadens barn förfäras över lukterna i djurstallen; får, svin, hästar, höns och kor. Något barn trodde visserligen att ayshirekorna var giraffer eftersom de var vitbruna, men fick sig alltså här en nyttig lärdom. Suggans storlek var alltid lika överraskande och under namnet Kotlett blev den rentav en traktens "kändis". Under den ekonomiska recessionen i början av 90-talet drog staden självsvåldigt in sitt understöd och skolan blev tvungen att upphöra med verksamheten. Kort därefter såldes både kor och mjölkkvoter och nu står den gamla ladugården, visserligen ytrenoverad, som ett monument över svunna tider.

Margretebergs park

Som ett studerandeprojekt under Göran Johnsons (lärare i landskapsplanering) ledning påbörjades i början av 90-talet ett parkbygge på åkern norr om Ribacka tomten. Det centrala elementet var ett naturligt vattenstråk som planerades så att det genomströmmande vattnet skulle renas biologiskt. Kring detta embryo avtalades det år 1997 mellan skolan och Grönmiljöförbundet om byggande av en utställningspark där företag inom branschen skulle uppföra avdelningar, dels som modeller för konsumenten men också i marknadsföringssyfte. Uppslutningen blev god, projektet stöddes både av Esbo och Helsingfors stad, företagen strömmade till och en finansiell grundplåt donerades av Rikalan puutarhasäätiö. För planeringen anlätades Hanna Hentinen och för byggarbetena

företaget Jouko Hannonen/Jouko Akkola, alla tre dimitterade från Överby. I konceptet för Margretebergs park ingick arrangerande av mera omfattande, regelbundet återkommande trädgårdsutställningar som dock intill förtvivlan kämpade med det finska klimatets opålitlighet. De mellannländska lärkrarna lämpar sig föga till parkeringsplatser under blöta somrar. Till utställningarna inbjöds alltid någon kommunal eller statlig «höjdare» så på rektorns veranda har också landets president, Tarja Halonen inmundigat kaffe och äppelpaj. Presidenten blev inte konterfejrad vid tillfället då oinbudna medborgare trängde sig på så att värden knappast rymdes in på sin veranda. Också Heidi Hautala som presidentkandidat och i kraft av sin egen trädgårdsutbildning bevärdigades tillträde till verandan.

Annat och blandat

Utöver de storsatsningar som gav förtjänstfull publicitet var punktsatserna för synliggörande av skolan otaliga. Skolans personal reste runt i Nyland och presenterade trädgårdsutbildningen i gymnasier och högskolor. Ibland föreföll det visserligen som om mammorna var mera intresserade av utbildningen än eleverna. För trädgårdsutställningar och utbildningsmässor konstruerades med elevkraft de mest spektakulära avdelningar som endast tillgången på mångsidigt trädgårdsmaterial möjliggjorde. Speciella krav på skolan och berättigad uppmärksamhet väckte utställning "Vår på Silja line". På färjorna mellan Helsingfors och Stockholm byggdes på promenaddäcken en trädgård som måste underhållas varje morgon de angjorde Helsingfors i en månads tid, något störande för

skolans övriga rutiner. Men det gick vägen, om också rederiet blev något bestört då trädgårdarna demonterades och det visade sig att parketten tagit skada av ett vattenläckage i konstruktionerna.

Överby upplevde en storhetstid under 1970–80 talet då en grön våg, den vaknande miljövården och ungdomens framtidstro utgjorde en god grogrund för skolans marknadsföring. Man brukar säga att också konserverad gröt kan säljas med god reklam men av någon outgrundlig anledning har dagens ungdom inte tilltro till en trygg framtid i trädgårdsbranschen, trots att näringen och allt den representerar tillskrivs goda utsikter.

Tor Lindholm

